

školách v Jihlavě, Strážnici, Místku, Novém Bohumíně, Olomouci, Prostějově a v Brně. V roce 1949 dosáhl hodnosti doktora přírodních věd a o rok později byl jmenován docentem na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity pro obor geometrie. Jako člen Matematického a deskriptivního semináře se významnou měrou podílel na koncepci učitelského studia matematiky v prvních letech existence Pedagogické fakulty. V roce 1954 přešel na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Komenského v Bratislavě, kde byl v roce 1958 jmenován profesorem. Prof. RNDr. Jan Srb byl vynikajícím znalcem syntetické geometrie. Svoje vědecká pojednání publikoval od roku 1936 v Časopise pro pěstování matematiky a fyziky a v Acta facultatis rerum naturalium universitatis Comenianae. Jeho stěžejní práce se týkají pěti tematických okruhů: rozkladu kolineací v produkt harmonických homologií, konstrukce nadkvadrátů z daných bodů, studia vlastností autopolárního simplexu polárnosti n -rozměrného prostoru a zajímavé problematiky rozšíření Pascalovy věty o šestiúhelníku vepsaném do kuželosečky na normální křivky prostorů o libovolném počtu dimenzí. Poslední okruh otázek, jimiž se autor zabýval, totiž možnosti vybudování deskriptivní geometrie v n -rozměrném prostoru novou axiomatickou metodou, zůstal bohužel nedokončen.

Pan profesor byl vynikajícím učitelem, který ochotně předával své bohaté vědecké a pedagogické zkušenosti spolupracovníkům i studentům. Jeho přínos při budování oboru matematiky na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity i na Přírodovědecké fakultě Univerzity Komenského byl po zásluze oceněn udělením medaile Jednoty československých matematiků a fyziků i medaile Univerzity Komenského.

J. HÁJEK

Představitel Skupiny Brněnských

Před třiceti roky, 12. června 1974, zemřel v Brně významný literární vědec, spiso-

vatel a vysokoškolský pedagog František Tenčík (narodil se 24. října 1912 ve Vídni). Svě celoživotní úsilí věnoval české literatuře pro děti a mládež.

Od konce 30. let 20. století patřil k čelným představitelům tzv. Skupiny Brněnských, která se postavila proti účelovému, didakticko-výchovnému náhledu na dětskou literaturu a prosazovala umělecká kritéria při hodnocení písemnictví pro děti a mládež. Usilovala o důstojné začlenění dětské literatury, tak často odstavované na jakousi „druhou kolej“, do literatury celonárodní. V duchu Skupiny Brněnských uvažoval o literatuře (a také o dramatu, či filmu pro děti) rovněž František Tenčík. Zamýšlel se nad specifiky dětské literatury, která odvozoval od čtenářských potřeb mladých recipientů. Estetický rozměr literatury zdůrazňoval i ve vztahu k výchově: literatura může skutečně pomoci rozvoji osobnosti dítěte jedině tehdy, je-li zároveň a předně uměním. Na tomto stanovisku setrval František Tenčík po celý život.

Jako výrazně levicově orientovaný intelektuál podlel především na přelomu let 40. a 50. tezí tzv. socialistického realismu, ale je třeba zdůraznit, že vždy oponoval nejúčelovějším socialistickorealistickým krajnostem. Na stránkách revue pro teorii a kritiku dětské literatury *Štěpnice* (jejímž vedoucím redaktorem byl v letech 1946 až 52) využíval proti extrémním utilitaristickým názorům na to, jak by měla vypadat „nová“ literatura pro děti, postojů některých serióznějších literárních vědců a pramenů sovětských tak, aby podtrhl důležitost a primárnost estetické funkce v literatuře pro děti. Na sklonku života pak byl Františku Tenčíkovi dokonce vytýkáno vstřícný postoj k některým z polických důvodů zakázaným autorům, například k Janu Skácelovi. V letech sedmdesátých Tenčík ostatně svým jménem kryl *Slovníček literárních pojmů* (1976) Ludvíka Kundery, do něž také napsal hesla týkající se literatury pro mládež.

Vyhraněný náhled na literaturu nebránil Františku Tenčíkovi v tolerantnímu přístupu k cestám poněkud jiným, než jaké důvodně upřednostňoval sám. Tak třeba už v polovině let 60. podpořil vydání nových knih Jaroslava Foglara (tedy autora zastávajícího

v literatuře pro děti cestu opírající se vedle zábavnosti především o výraznou výchovnost a podceňující funkci estetickou). Tenčíkrazil názor, že žádný spisovatel, ani autor Foglarova typu, nemá být z literatury vylučován násilně.

Klíčovým dílem Františka Tenčíka a jedním ze základních děl české literární historie a teorie literatury pro děti a mládež je jeho kandidátská práce *Četba mládeže v počátcích obrození* (knižně vyšla 1962). Obhájil ji na Filozofické fakultě brněnské univerzity, kam přešel roku 1960 z Vyšší pedagogické školy v Brně. V této studii František Tenčík zejména rozpracoval pojem tzv. četby mládeže, tedy té části literatury, kterou děti a mládež přijímají a čtou bez ohledu na to, zda prvotně byla, či nebyla určena jim. Podle primárního čtenářského určení pak Tenčík prosazoval dnes zcela zažitě dělení na četbu mládeže intencionální (literatura pro děti a mládež) a neintencionální.

Roku 1963 se na Filozofické fakultě habilitoval svou monografií o J. V. Plevovi (knižně vyšla posmrtně, r. 1979).

Další uznávanou Tenčíkovou publikací je soubor statí *Umění dětem* (1972). Zvláště pak dvě úvodní studie *K otázce zvláštních funkcí slovesnosti pro děti a mládež* a *K otázkám materiálu a předmětu literárněhistorického zkoumání slovesnosti „pro děti a mládež“* stále patří mezi významné texty české teorie dětské literatury a četby dětí a mládeže.

František Tenčík se však neomezoval pouze na dětem určenou literaturu, trvalý a soustavný byl také jeho zájem o dramatickou tvorbu pro děti. Informoval o ní a hodnotil ji už jako referent Československého rozhlasu v Brně (1938–1946), byl dramaturgem a režisérem dětské scény Zemského divadla v Brně, po válce spolupracoval s Městským divadlem mladých. Zájem o drama pro děti ho neopustil ani později (stačí nahlédnout do *Umění dětem*), rozšířil jej posléze i na oblast loutkového filmu (tak vznikla např. jeho monografie o Hermíně Týrlové).

Vedle práce vědecké, dlouholeté práce pedagogické, vedení literárněteoretických a kritických periodik věnovaných literatuře

pro děti a mládež, už zmiňované *Štěpnice a Zlatého máje* (1961–1963), zasáhl Tenčík do literatury pro děti rovněž jako autor původních děl. Nejméně dvě jeho beletristické knihy jsou dosud bezesporu životné a zde stojí za připomenutí. Je to zaprvé ojedinělé pásmo drobných poetických próz určených nejmenším *Ivánek* (1954, přepracováno 1957), v němž František Tenčík prokázal schopnost citlivé práce s jazykem a dobrou znalost potřeb mladého recipienta, a pak próza ze života dětí, „klukovský příběh“ *Chlapec v bílém svetru* (1971).

K dokončení rozepsaného románu s dívčí hrdinkou a k přepracování některých prací literárněvědných (podle svědectví přátel rovněž monografie o J. V. Plevovi) už nebyl Františku Tenčíkovi dopřán čas.

L. NOVÁKOVÁ

Vzpomínka na dr. Yvonu Coufalovou

V tomto roce uplynulo šedesát let od narození dlouholeté učitelky katedry matematiky Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity RNDr. Yvony Coufalové, CSc. (18. 3. 1944). Dr. Coufalová pocházela z rodiny vynikajícího českého matematika univ. prof. RNDr. Otakara Borůvky, což nepochybně ovlivnilo její profesní volbu. Po středoškolských studiích absolvovala v letech 1961–1966 na brněnské Přírodovědecké fakultě studium odborné matematiky se zaměřením na algebru. Poté nastoupila na Katedru matematiky Pedagogické fakulty UJEP, kde působila až do své předčasné smrti v roce 1993 jako odborná asistentka.

Ve své vědecko-výzkumné práci se zaměřila na algebru. V letech 1971–1975 se zabývala v rámci výzkumného úkolu Kvalitativní matematické metody a základní matematické struktury problematikou abelovských grup s operátory. Vyšla ze studia abelovských grup bez torze a ukázala možnosti zobecnění některých jejich vlastností na grupy s operátory. Souběžně s tím se dlouhodobě podílela na řešení výzkumného úkolu Studium binárních systémů to-